

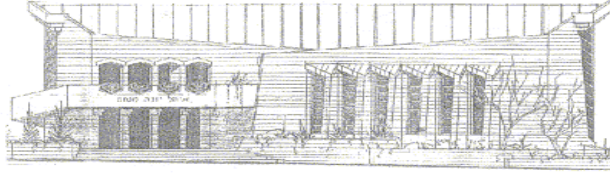
Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

אמירת תחנון, כשיש בר מצוה

שו"ת עם הרב דוד אברהם ספקטור, רב הקהילה

שאלה:

האם יש לומר תחנון כשיש בר מצוה?

תשובה:

בשו"ת ציץ אליעזר חלק יא סימן יז פוסק שלמנהג האשכנזים יש לומר תחנון ביום הבר-מצוה: "אודות אמירת תחנון בביהכ"נ כשיש בר מצוה, ... חדשים מקרוב באו התחילו להנהיג כן, וכידוע בדבר זה להישמע שלא לומר תחנון נגררים ההמונים בכל עילה שהיא... מצוה יותר לדעתי לקיים בזה האל תטוש תורת אמך ולא לשנות ממה שהיה נהוג בזה עד הדורות האחרונים. ואגב, גם בדורות האחרונים אין בזה מנהג שנתפשט שלא לומר, ואדרבא כפי הרשום בזכרוני אמרו תמיד ואצל הפרושים במיוחד תחנון ביום בר מצוה, וזה לא פגע כלל וכלל בשמחה וברישומה.

... לזאת נלעני"ד דאין להנהיג חדשות שלא לומר תחנון אצל בר מצוה במקומות שנהגו לאמרו עד כה, וגם אין לו לאדם לנטוש מנהג אבותיו בזה. אלא דאין לבוא על זאת כי אם באמרי נועם, ואין גם למחות אם איקלע למקום שמשום מה אין נופלים על פניהם, בהיות דעיקר נפילת אפים רשות... ואיכא בזה גם שלא ישנה מפני המחלוקת."

אמנם בשו"ת יביע אומר חלק ד - אורח חיים סימן יד פוסק להיפך שאין לומר תחנון ביום הבר מצוה למנהגם: "... יש לומר דהבר מצוה ביום מלאת לו י"ג שנה ויום א' פוטר הקהל מלומר תחנון ונפ"א. וכן ראיתי להרה"ג מהר"א בן שמעון בס' נהר מצרים (ד"ו ע"א) שכי', שמנהג עיה"ק ירושת"ו ומצרים יע"א שאין נופלים על פניהם ביום שיש בר מצוה. וכן נוהגים ג"כ בערים רבות בחו"ל. ומנהגם של ישראל תורה הוא. " וכתב על זה בשו"ת ציץ אליעזר הנ"ל: "ומה שכתב בשם ספר נהר מצרים שכותב שמנהג עיה"ק ירושלים ת"ו שאין נופלים על פניהם ביום שיש בו בר מצוה, ... ברור שכוונתו רק על עדות אחינו הספרדים." מכל מקום היוצאים ביד רמ"א יאמרו כפי מנהג הפרושים בירושלים תחנון גם ביום הבר מצוה.

אמנם למנהג הספרדים, אכן הביא בשו"ת יביע אומר משו"ת משפטי עוזיאל (חאו"ח מה"ת ס"ס יא), ש"בדורות האחרונים הנהיגו שלא לומר וידוי ונפ"א לכבוד הבר מצוה", אבל לא הביא את תחילת דבריו שם: "[שאין] נפילת אפים במקום בר מצוה, דבר זה אין לו יסוד בדברי הפוסקים הראשונים והאחרונים", כפי שהביא בשו"ת ציץ אליעזר דלעיל.

מכל מקום בשלחן ערוך או"ח סי' קל"א סעי' ד' ושם ברמ"א, בנו"כ ובמשנה ברורה לא מוזכר כלל נער הבר מצוה בין אלה שלא אומרים בנוכחותם תחנון ונפילת אפיים בבית הכנסת כמו חתן ובעלי הברית. אמנם לפי מנהגי החסידים יש שלא נוהגים לומר תחנון כשיש בר מצוה ומביאים שכך נהג האדמו"ר ממונקטש, בעל מנחת אלעזר. אמנם בספרו דרכי חיים ושלוש בס' קצ"ב כותב: "וכשהיה במנין שלו נער שהתחיל באותו יום להניח תפילין לחיבת הקודש של מצוה... לא אמר תחנון." מכל מקום אין זה יום הבר מצוה אלא לרוב שלושים יום לפני-כן שנער הבר-מצוה מתחיל להניח תפילין לשם חינוך. וכן בבית-הכנסת אוהל יונה מנחם בבית-שמש נוהגים כסידור רינת ישראל נוסח אשכנז ושם גם לא מוזכר נער בר המצוה בפטורים מאמירת תחנון ונפילת אפיים.

לסיכום הלכה למעשה

ביום הבר מצוה יש לומר תחנון ונפילת אפיים בבית-הכנסת